

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

**FİRMALARIN YURT DIŞI KAYNAKLI
DÖVİZLERİNİN TÜRK LİRASINA
DÖNÜŞÜMÜNÜN DESTEKLENMESİ
HAKKINDA TEBLİĞE İLİŞKİN
UYGULAMA TALİMATI**

HAZİNE VE KURUMSAL OPERASYONLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

16 Aralık 2024

Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe İlişkin Uygulama Talimatı

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Uygulama Talimatının amacı; 2023/5 sayılı Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe ilişkin uygulama ayrıntılarını düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Uygulama Talimatı, 2023/5 sayılı Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Uygulama Talimatında geçen;

a) Banka: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan mevduat ve katılım bankalarını,

b) Döviz dönüşüm desteği: Yurt dışı kaynaklı dövizlerinin Merkez Bankasına satışını gerçekleştiren ya da yurt dışı kaynaklı dövizlerini Türkiye'ye getirerek 2021/14 sayılı Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında Türk lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarına dönüştüren firmalara Merkez Bankasınca sağlanacak desteği,

c) Dönüşüm kuru: Merkez Bankası tarafından saat 10:00, 11:00, 12:00, 13:00, 14:00 ve 15:00'te ilan edilen ve firmaların yurt dışı kaynaklı dövizlerinin veya döviz tevdiat hesapları ile döviz cinsinden katılım fonu hesaplarında bulunan dövizlerinin Türk lirasına çevrildiği saat itibarıyla en son açıklanmış olan döviz alış kurunu,

ç) Firmalar: Bankalar ve Merkez Bankasınca belirlenen diğer mali kuruluşlar hariç olmak üzere Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan tüzel kişiliği haiz firmaları,

d) Merkez Bankası: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,

e) **(Değişik: 10/6/2024-9/7/2024-15/10/2024)** Yurt dışı kaynaklı döviz: 11/8/1989 tarihli ve 20249 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 2 nci maddesinde tanımlanan standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenlerin ihracından kaynaklananlar hariç olmak üzere firmaların döviz cinsi ihracat gelirleri, yabancılara yurt içinde sunulan hizmetler karşılığında kazanılan döviz tutarları da dahil olmak üzere yurt dışında yerleşiklerden elde ettikleri döviz kazandırıcı hizmet gelirlerinden yurda getirdikleri döviz ile serbest bölgede faaliyet gösteren firmaların yurt dışına yaptıkları satışlara ilişkin döviz gelirlerini

ifade eder.

İşleme esas döviz cinsleri

MADDE 4- (1) Bu Uygulama Talimatı kapsamında gerçekleştirilecek işlemler, Merkez Bankasınca alım satıma konu olan döviz cinsleriyle sınırlıdır.

(2) Bankalarca Merkez Bankasına satışı yapılacak döviz cinsleri ABD doları, Euro ve İngiliz sterlinidir. Diğer döviz cinsleri üzerinden yapılan işlemlerde söz konusu döviz tutarları

banka tarafından ABD doları, Euro veya İngiliz sterlinine dönüştürülerek Merkez Bankasına satılır.

Yurt dışı kaynaklı dövizlerin Merkez Bankasına satılmasında firmalara döviz dönüşüm desteği sağlanması

MADDE 5- (1) (Değişik: 14/3/2023-9/7/2024-15/10/2024) Bu Uygulama Talimatının 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer verilen yurt dışı kaynaklı döviz tanımına dahil olmak kaydıyla; ihracatçı firmaların 16 Ocak 2020 tarihli İhracat Genelgesinin Ek 1 inci maddesi kapsamında Merkez Bankasına satmakla yükümlü oldukları ihracat bedeli dövizler, 13 Ocak 2000 tarih ve 2000/YB-4 sayılı Görünmeyen İşlemler Genelgesinin "A) Döviz Kazandırıcı İşlemler (20. Madde)" başlıklı maddesi kapsamında döviz kazandırıcı hizmet bedeli dövizler ile serbest bölgede faaliyet gösteren firmaların yurt dışına yaptıkları satışlara ilişkin dövizlerin banka aracılığıyla Merkez Bankasına satışı sırasında, firmaların 1 ay boyunca döviz alımı yapmamayı taahhüt etmesi halinde, taahhüt sahibi firmalara dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilen tutarın %2'si kadar döviz dönüşüm desteği Merkez Bankasınca ödenir.

(2) (Değişik:10/6/2024) (Yürürlükten kaldırılmıştır.)

(3) Bankalar nezdinde Merkez Bankası adına ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini hesaplar açılarak bankanın topladığı taleplere ilişkin olarak satın aldığı dövizler iş günlerinde saat 17:00'ye (yarım iş günlerinde saat 13:30'a) kadar Merkez Bankasına bildirilir ve toplu bir şekilde söz konusu hesaplara aktarılır. Belirtilen saatlerden sonra yapılan bildirimlere ait işlemler bir sonraki iş günü gerçekleştirilir.

(4) Banka tarafından Merkez Bankasının hesabına aktarılan dövizler, Merkez Bankasınca dönüşüm kuru üzerinden satın alınır.

(5) **(Değişik: 10/6/2024)** Döviz alış işlemleri karşılığı Türk lirası tutarları ile bu maddenin birinci fıkrası kapsamında alınan taahhütler için hesaplanan döviz dönüşüm desteği tutarları Merkez Bankasınca bankanın EFT merkezine masrafsız olarak gönderilir. Saat 17:30'a kadar sonuçlandırılmayan işlemler için ise Türk lirası tutarlar bankanın Merkez Bankası nezdindeki zorunlu karşılık hesabına aktarılır.

(6) Merkez Bankasının hesabına aktarılan dövizlere ilişkin dekontlar ile dönüşümü yapılan tutarlara ait bilgiler Ek-A'da yer alan bildirim formuna uygun olarak Merkez Bankasına aynı gün elektronik ortamda bildirilir.

(7) Bu Uygulama Talimatı kapsamında Merkez Bankasına bir gün valörlü olarak transfer edilecek döviz tutarlarına ilişkin bankanın kendi muhabetine göndereceği döviz transferlerinde; MT202'nin 21. alanına "EXCHANGE SUPPORT", 72. Alanına "/BNF/BANKA ADI FOREIGN EXCHANGE SUPPORT IBAN:....." (söz konusu işlemler için Merkez Bankasınca bildirilecek hesaba ilişkin IBAN bilgisi)" ve MT202'nin 58. alanına "TCMBTR2A" açıklamaları yazılır.

(8) (Değişik: 16/12/2024) İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Kredisi Uygulama Talimatı ile İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Finansmanı Uygulama Talimatının Ek-4'üncü maddesine göre kredi kullanan firmalara, kredi vadesi boyunca bu madde kapsamında döviz dönüşüm desteği sağlanmaz.

Yurt dışı kaynaklı dövizlerin vadeli Türk lirası mevduat veya katılma hesaplarına dönüşümü

MADDE 6- (Değişik:10/6/2024) (Yürürlükten kaldırılmıştır.)

Döviz alımı yapmama taahhüdüne ilişkin hükümler

MADDE 7 – (1) Bu Uygulama Talimatı kapsamındaki döviz alımı yapmama taahhütleri Ek-C'de yer alan örneğe uygun olarak ilgili firmaca hazırlanan ve imzalanan bir taahhütnamenin ilgili bankaya ibrazı suretiyle gerçekleştirilir. Banka bu taahhütnameleri nezdinde muhafaza eder. Talep edilmesi halinde bu taahhütnamelerin bir kopyası Merkez Bankasına ibraz edilir.

(2) Döviz almama taahhüdünün yerine getirilip getirilmediğine ilişkin kontroller bankalarca yapılır.

(3) Bu Uygulama Talimatı kapsamında döviz alımı yapılmaması taahhüdünü yerine getirmedeği tespit edilen firmalar ilgili banka tarafından Merkez Bankasına bildirilir. Bu bildirim yapıldığı tarih, taahhüdün yerine getirilmediğinin tespit tarihi olarak kabul edilir.

(4) Taahhüt sahibi firma adına ve/veya hesabına başka kişilerce yapılan döviz alımları döviz almama taahhüdünün ihlali anlamına gelir.

(5) (Değişik: 14/3/2023-30/11/2023-15/10/2024) Bu Uygulama Talimatı kapsamında döviz alımı yapmama taahhüdü veren firmaların taahhüt tutarlarının %10'una kadar yapacakları döviz alımları, dönüşümlü mevduat ve katılma hesabı bulunan firmalarca hesabın vade sonundaki bakiyesi ile yapılan ancak alım işlemi iptal edilen veya beş iş günü içerisinde aracı bankaya yeniden satışı yapılan döviz alımları ile bir tarafı Türk Lirası olmayan yabancı para birimleri arasında gerçekleşen arbitraj işlemleri taahhüdün ihlali kapsamında değerlendirilmez.

(6) Taahhüt ihlalinin tespit edildiği tarihte Merkez Bankası tarafından saat 15:00'te ilan edilen döviz alış kuru ile döviz dönüşüm desteği ödemesinde kullanılan dönüşüm kurundan yüksek olanla çarpılarak elde edilecek döviz dönüşüm desteği tutarına, dönüşüm tarihinden taahhüt ihlalinin tespit edildiği tarihe kadar geçen süre için tespit tarihinde geçerli olan Merkez Bankasının ilan ettiği en yüksek gecelik borç verme faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi eklenerek bankalarca tahsil edilip Merkez Bankasına aktarılır.

(7) Firmadan geri alınmak üzere hesaplanan tutar nedeniyle doğacak Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden firma sorumludur.

(8) İlgili banka bildirim yapıldığı tarihten itibaren en geç üç iş günü içerisinde hesaplayacağı geri alım tutarını firmadan tahsil ederek Merkez Bankasınca bildirilen hesaba aktarır.

(9) **(Değişik:10/6/2024)** Döviz alımı yapılmaması taahhüdünü yerine getirmeyen firmaların Merkez Bankası kaynaklı kredi kullanım talepleri ile bu Uygulama Talimatı kapsamındaki destek ödemesi talepleri bu maddenin altıncı fıkrasında belirtilen yaptırım tutarının ödendiği tarihe kadar kabul edilmez. Döviz dönüşüm desteğinden usulsüz olarak yararlanan veya Merkez Bankasına ya da bankalara gerçeğe aykırı beyanda bulunan firmalar döviz dönüşüm desteğinden yararlandırılmaz ve bu firmaların Merkez Bankasından kredi kullanım talepleri 3 yıl süre ile kabul edilmez.

(10) Grup firmalarınca verilecek taahhütler ana ortaklıklarını da bağlar.

Diğer hükümler

MADDE 8- (1) Banka tarafından Merkez Bankasına yapılan döviz transferlerine ilişkin tüm masraflar, aylık olarak toplu bir şekilde banka tarafından gönderilen MT291 mesajına istinaden ödeme gününde saat 11:00'de Merkez Bankası tarafından ilan edilen döviz alış kuru üzerinden, takip eden ayın son iş gününe kadar Merkez Bankasınca Türk lirası olarak ödenir.

(2) Türk lirası mevduat veya katılma dönüşüm hesabı açılırken vadeden önce çekimin koşulları hakkında hesap sahibi bankaca bilgilendirilir.

(3) Türk lirası mevduat veya katılma dönüşüm hesaplarında faiz, vade ve benzeri sözleşme değişiklikleri yapılamaz.

(4) **(Değişik:15/10/2024)** Aracılı ihracat sözleşmesi kapsamında Dış Ticaret Sermaye Şirketleri ve Sektörel Dış Ticaret Şirketleri tarafından yurda getirilen dövizlerin Dış Ticaret Sermaye Şirketine ve Sektörel Dış Ticaret Şirketine ürün tedarik eden firmalar adına satışı yapılır. Bu durumda, bu Uygulama Talimatı bakımından döviz satışının tedarikçi firmaca yapıldığı kabul edilir.

(5) Banka tarafından kaynaklanan hatalar ve bildirim farklılıkları nedeniyle bankaya aktarılan fazla tutarlar için Merkez Bankası politika faizi üzerinden aktarımın yapıldığı süre kadar cezai yaptırım uygulanacak, ayrıca fazla aktarımın bankanın zorunlu karşılık hesabına kaydedilmesi halinde söz konusu tutar zorunlu karşılık tesislerine sayılmayacaktır.

(6) Bankalar, mobil veya internet bankacılığı aracılığıyla döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesaplarından iş günlerinde saat 17:00'den (yarım iş günlerinde saat 13:30'dan) sonra ve tatil günlerinde son iş gününde Merkez Bankasınca en son ilan edilen döviz alış kuru kullanılmak suretiyle dönüşüm yapabilir. Dönüşüm işlemini iş günlerinde saat 17:00'den (yarım iş günlerinde saat 13:30'dan) sonra veya tatil günlerinde yapan hesap sahiplerinin gerçekleştirdiği işlemler, bankalar tarafından Merkez Bankasına bir sonraki iş günü saat 17:00'ye (yarım iş gününde saat 13:30'a) kadar yapılacak bildirimlere dahil edilir.

(7) Bu Uygulama Talimatı kapsamında döviz dönüşüm desteğinden yararlanan firmalar taahhüt verdikleri süre boyunca yurt dışına türev işlem ve döviz/kıymetli maden alım-satım amacıyla Türk lirası veya döviz transferi yapamayacak, açılan dönüşümlü mevduat ve katılma hesapları türev işlemlere konu edilemeyecektir.

(8) Bu Uygulama Talimatı kapsamında gerçekleştirilecek her türlü işlemin, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin ulusal ve uluslararası standartlara uygun gerçekleştirildiğine dair kontroller ile işlemlerin bu Uygulama Talimatına

uygun olarak gerçekleştirildiğine ilişkin kontroller bankalarca yapılır. İhlal tespiti yapılması durumunda, işlemi yapan banka tarafından durum derhal Merkez Bankasına bildirilir.

(9) Bu Uygulama Talimatı kapsamında Merkez Bankasına satışı yapılacak dövizlerin yurt dışı kaynaklı olduğunun tespiti bankalarca yapılır.

(10) Bu Uygulama Talimatı kapsamındaki operasyonel süreçlere ilişkin diğer ayrıntılar Merkez Bankasınca belirlenir.

(11) **(Değişik: 13/3/2024)** Bu Uygulama Talimatı kapsamında döviz dönüşüm desteğinden usulsüz olarak yararlandıkları veya Merkez Bankasına ya da aracı bankalara gerçeğe aykırı beyanda buldukları tespit edilen firmalara bu Uygulama Talimatının 7 nci maddesinin altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarında düzenlenen yaptırımlar uygulanır ve söz konusu firmalara yeni döviz dönüşüm desteği ödemesi yapılmaz.

(12) **(Değişik:10/6/2024-9/7/2024)** Gümrük Beyannamesinin “Finansal ve Bankacılık Verileri” başlıklı 28 numaralı hanesi ile Serbest Bölge İşlem Formunun 10 numaralı hanesinde kayıtlı banka dışındaki bir banka tarafından döviz dönüşüm desteğine aracılık edilmesi durumunda işlemi yapan banka gümrük beyannamesinin 28 numaralı hanesi ile Serbest Bölge İşlem Formunun 10 numaralı hanesinde belirtilen bankanın dönüşüm desteğine konu edilen tutar için daha önce destek ödemesi yapılmadığına ilişkin teyidini almadan Merkez Bankasına bu Uygulama Talimatı kapsamında döviz satışı yapamaz.

(13) **(Değişik:10/6/2024)** Firmaların peşin ihracat bedeli olarak getirdikleri yurt dışı kaynaklı dövizler için destek ödemesi talepleri, ilgili gümrük beyannamelerinin aracı bankaya ibraz edilmesini müteakip işleme alınır. İbraz edilen ve aracı bankaca kontrol edilen gümrük beyannamelerinin birer örneği işleme aracılık eden banka nezdinde elektronik ortamda saklanır.

(14) **(Değişik:10/6/2024)** Yurt dışından efektif olarak getirilen ihracat bedellerinin satışında döviz dönüşüm desteği talep edilebilmesi için Nakit Beyan Formu düzenlenmiş olması zorunludur. Nakit Beyan Formuyla döviz dönüşüm desteğinden faydalanmak isteyen firmalar dövizlerini yalnızca gümrük beyannamesinin “Finansal ve Bankacılık Verileri” başlıklı 28 numaralı hanesinde yer alan banka aracılığıyla Merkez Bankasına satabilir. Aracı bankaca ilgili bedel için bu Uygulama Talimatında öngörülen kontroller yerine getirilir. Kontrol yükümlülüklerini yerine getirmeyen bankalar, Nakit Beyan Formu ibraz edilen döviz dönüşüm desteği ödemelerine ilişkin doğabilecek tüm zarar ve cezai yaptırımlardan firmalarla birlikte müteselsil sorumludur.

(15) **(Değişik:10/6/2024-9/7/2024)** İhracat bedeli dövizler için gümrük beyannamesi, döviz kazandırıcı hizmet bedeli dövizler için fatura ve serbest bölgede faaliyet gösteren firmaların yurtdışına yaptıkları satışlara ilişkin dövizler için Serbest Bölge Müdürlüğüne onaylı Serbest Bölge İşlem Formu, aracı bankaya ibraz edilmedikçe döviz dönüşüm desteğinden faydalanılamaz. İbraz edilen ve aracı bankaca kontrol edilen Serbest Bölge İşlem Formu, fatura ve gümrük beyannamesi bilgileri işleme aracılık eden banka nezdinde elektronik ortamda saklanır.

(16) **(Değişik:15/10/2024)** Bu Uygulama Talimatı kapsamında, firmalar Elektronik Ticaret Gümrük Beyannamesine (ETGB) de dayanılarak döviz dönüşüm desteğinden yararlanabilir. ETGB sunulan hallerde, ETGB'nin aslına ek olarak firmadan ilgili bedellerin satışını 3 ay boyunca tek bir banka aracılığıyla gerçekleştireceğine dair yazılı beyan alınır. Ayrıca, bu zaman diliminde işlemi yapan bankaca diğer bankalardan işlem yapılmadığına dair en az bir defa teyit alınır.

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Uygulama Talimatı yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Uygulama Talimatını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

EK: 2

İletişim Bilgileri : Hazine ve Kurumsal Operasyonlar Genel Müdürlüğü

Telefon : (0216) 773 70 36

E-Posta : donusumdestek@tcmb.gov.tr

Talimatın Yayınlandığı Tarih
26.01.2023
Talimatta Değişiklik Yapılan Tarih
14.03.2023
30.11.2023
13.03.2024
10.06.2024
09.07.2024
15.10.2024

DÖVİZ DÖNÜŞÜM DESTEĞİ TAAHHÜTNAMESİ

..... BANKASINA

Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe İlişkin Uygulama Talimatı kapsamında Bankanız aracılığı ile Merkez Bankasına satılacak döviz tutarı ile ilgili olarak döviz dönüşüm desteği imkanından yararlanmak üzere;

- Yurt dışına türev işlem ve döviz/kıymetli maden alım-satım amacıyla Türk lirası veya döviz transferi,

- Herhangi bir banka ve/veya finansal kurumdan 1 ay boyunca döviz/kıymetli maden alımı

yapmayacağımızı beyan ve taahhüt ederiz.

Bu taahhüdün yerine getiremediğimiz tespit edilmesi halinde taahhüdün yerine getirilmediğinin tespit edildiği tarihten hesaplanan yaptırım tutarının Merkez Bankasına ödeyeceğimiz tarihe kadar döviz dönüşüm desteği ve Merkez Bankası kaynaklı kredi kullanım talebinde bulunmayacağımızı ve firmamıza ödenen döviz dönüşüm desteği tutarının söz konusu Uygulama Talimatının 7 inci maddesinde belirtilen yaptırım oranı üzerinden hesaplanacak yaptırım tutarını firmamızca Merkez Bankasına iletmek üzere Bankanıza ödeyeceğimizi gayrikabili rücu olarak kabul, beyan ve taahhüt ederiz.

Tarih
(Yetkili İmzalar)